

הסדרה בלבנון? עדיף פחות לדבר ויותר לפעול

written by פרופ' קובי מיכאל | 25.11.2024

בימים אלו מואצים המגעים והמאמצים, בעיקר על ידי ארה"ב, להגעה להסכם הסדרה בלבנון. ההתנהלות כולה לוקה בביזאריות מסוימת כאשר את המשא ומתן מנהל יו"ר הפרלמנט הלבנוני, נביה ברי השיעי מתנועת אמל, הפועל כמי שמייצג את האינטרסים של חיזבאללה ומנהל את המשא ומתן בשמה, כשזו כלל אינה מוסמכת לקבל את ההחלטות הסופיות אלא במצוות אדונה [?] איראן. ההתנהלות הזו מקבעת מציאות של כישלון מדינתי לבנוני והעדר אחריות מחייבת דיה של מדינה ריבונית. אמנם חיזוק צבא לבנון והורדתו דרומה הם רכיבים חשובים בהסכם, אלא שאת המשא ומתן לא מנהלת ממשלת לבנון ככזו שיכולה ליישם אותה. למעשה, את התנהלות חיזבאללה ביום שאחרי החתימה על ההסכם תקבע איראן יותר מאשר צבא לבנון וממשלת לבנון.

הנחת העבודה הישראלית חייבת להיות שחיזבאללה תחתור, במצוות אדונה, להפר את ההסכם, ושצבא לבנון וכוח יוניפי"ל המשודרגים ואפילו מתוגברים בצוות פיקוח אמריקאי, לא יצליחו למנוע את ההפרות. לא את אלו הכרוכות בהסתננות מחודשת של חיזבאללה למרחב שבין הליטאני לגבול הבינלאומי ובוודאי שלא את מאמצי ההתחמשות וההתעצמות מחדש.

ספק אם יש ברכה גם בהסכמי הצד של ישראל עם ארה"ב לגבי זכות התגובה או הפעולה של ישראל במקרה של אי אכיפה מצד יוניפי"ל או צבא לבנון. בהסכמים האלו מקובעות כמה התניות, שמכבידות על ישראל ומצמצמות את חופש הפעולה שלה. לכן, מוטב היה אולי לישראל שלא לסנדל את עצמה ולצמצם את חופש הפעולה שלה מכוח התחייבות לאמריקאים ולפרשנותם את מהות ההפרות המצדיקות תגובה ישראלית.

הניסיון מלמד שהגורם המשמעותי והמשפיע ביותר הוא תגובתה הנחושה של ישראל ונכונותה לקבע כללי משחק ברורים ונחושים וללא מצמוץ. ביטחונה של ישראל הוא קודם כל וראשית כל בעצמאותה וביכולתה לפעול במהירות ובנחישות למול כל איום של צבא טרור שמנגד או בסמוך לגבולותיה. השאיפה הישראלית, בכלל ובעקבות ה-7 באוקטובר בפרט, צריכה להיות מניעה בכל מחיר של התארגנות והתעצמות של צבאות טרור לאורך גבולותיה ובסמוך אליהם. לצורך כך, חייבת ישראל, ושוב, מחיר ה-7 באוקטובר מקבע תובנה זו, להשתחרר מהיגיון ההכלה וההרתעה במתכונת שהכרנו עד ה-7 באוקטובר. ראשית, הכלה והרתעה אינן יכולות לדור בכפיפה אחת. שנית, ההרתעה האמיתית תיבנה ותתחזק במעשה נחוש ובחיבור ההכרחי והמשכנע שבין יכולות לבין כוונות.

אל ההסדרה בלבנון צריכה ישראל להגיע לאחר מימוש מקסימלי אפשרי, במונחי עלות-תועלת צבאית, של פגיעה ביכולות חיזבאללה ובנכסיו. את זה צריכה ישראל לממש במעשים ולא במילים. נכון יהיה גם להמעיט במילים ולייחס פחות חשיבות להסכמים כתובים, שכנראה לא ימומשו, ולדבר במעשים. זכות ההגנה העצמית עומדת לישראל גם מכוח הדין הבינלאומי ומימושה יובטח מכוח מעשיה של ישראל, נחישותה ובהירות מדיניותה, ולא מכוח מילים וניסוחים מפולפלים בהסכמים. אל לה לישראל להתנות את זכות ההגנה העצמית, בוודאי בצל אירועי ה-7 באוקטובר, בהסכמתה של לבנון, שכאמור, כלל אינה בחזקת הנושאת ונותנת האמיתית באירוע זה, או בהנהון מאפשר של איראן כפטרוניתה של חיזבאללה.

ישראל צריכה למקסם את ההישגים הצבאיים ולשאוף להסכם פשוט בתכלית ולא להשקיע מאמץ מיותר בניסוחים משפטיים ואחרים, שיהפכו למילים ריקות במבחן המעשה ביום שלאחר החתימה על ההסכם. ישראל צריכה לדרוש מימוש מלא של החלטה 1701, החלטת מועצת הביטחון של האו"ם, הנשענת על החלטה קודמת 1559 הקוראת לפירוק כל המיליציות החמושות בלבנון מנשקן. ישראל חייבת להבהיר שלא תסבול נוכחות חיזבאללה במרחב שבין הליטאני לגבול הבינלאומי ולא תאפשר התחמשות והתעצמות צבאית חדשה של חיזבאללה שכל תכליתה היא בניית היכולת לתקוף את ישראל ולחזק את איראן.

המטרה החשובה ביותר מבחינת ישראל, שגם הוגדרה, החל מספטמבר 2024, כמטרת המלחמה הרביעית, היא להשיב את תושבי הצפון לבתיהם ולקהילותיהם ולאפשר את שיקומו המהיר של חבל הארץ שננטש ונהרס. תושבי הצפון בגיבוי מוחלט של ההנהגות המקומיות, יסרבו לשוב לבתיהם ולקהילותיהם ללא תחושת ביטחון ברורה. תחושת הביטחון תיבנה על ציר הזמן רק על בסיס התרשמותם מנחישות המעשה הצבאי בגיבוי הדרג המדיני ולא על בסיס הסכמים שייחתמו והבטחות מלוא החופן הנשענות על הסכמים כאלו. אם הממשלה אכן חפצה בשיקומו של חבל הארץ שננטש ובהשבת הריבונות עליו הלכה למעשה, נכון יהיה מבחינתה להסכית ולהפנים את הלך הרוח ואת הציפיות המאוד ברורות של תושבי הצפון והנהגותיהם. מבחנה האמיתי של ישראל הוא מבחן הפשטות ² מעשים ולא מילים, נחישות ומהירות תגובה על פני ריסון והכלה ובעיקר עצמאות ההחלטה והפעולה. כל הסכם שייחתם יוותר עקר וחסר משמעות בהעדר כל השאר.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 25.11.2024.